

Eđitmen Kitapçığı

Okul Öncesi

Giriş

- ▶ **Sınıf:** Ana sınıfı
- ▶ **Eđitmen:** Sınıf Öğretmeni
- ▶ **Süre:** 25 dakika
- ▶ **Kazanımlar:**
 - Paranın anlamını, işlevlerini ve değerini açıklar.
 - Banknotları ve madeni paralarımızı tanır.
 - Banknotların Merkez Bankası tarafından basıldığını bilir.

Para

- ▶ Öğretmen, konuya ‘Bir şey almak istediğimizde, markete veya bir dükkana gittiğimizde neye ihtiyaç duyarız?’ sorusu ile başlar. Çocukların yanıtı alınır, doğru yanıt gelmezse ‘para’ yanıtı verilir.
- ▶ Ardından, paraların madeni veya kağıt paralardan oluştuğu, madeni paraların düşük fiyatlı şeyleri almak için, kağıt paraları ise daha yüksek tutarlı şeyleri almak için kullandığımızdan bahsedilebilir. ‘Bazen de bir şey almak istediğimizde hem madeni hem kağıt paraları da kullanabiliyoruz.’ denir.

Paranın İşlevleri

- ▶ Şimdi size paranın işlevlerinden bahsetmek istiyorum.
- ▶ 'Para;
 - **Değişim aracıdır.** Yani bir mal ya da hizmet satın almak istediğimizde, karşılığını para ile öderiz. Örneğin süt almak istediğimizde karşılığında elma değil para veririz.
 - **Ölçü birimidir.** Bir şeylerin değerini ölçerken ölçü birimi kullanırız. Boyumuzu metre ile, ağırlığımızı da kilogram ile ölçeriz. Para da bir şeylerin değerini ölçerken kullandığımız ölçü birimidir. Bir şeyin değeri, onu almak için ne kadar paraya ihtiyacımız olduğu ile ölçülür. Biz buna **fiyat** diyoruz.
 - **Değer saklama aracıdır.** Paramızı hemen harcamamız gerekmez. Büyüklerimiz kazandıkları parayı biriktirebilir. Biz de harçlıklarımızı biriktirebiliriz. Biriktirdiğimiz paralar değer kaybetmez. Yani para değer saklama aracıdır.'

Türk Lirası Banknotlar ve Madeni Paralar

- ▶ Öğretmen, ülkemizdeki para biriminin **Türk lirası** olduğunu söyler.
- ▶ Paralarımızla ilgili aşağıdaki bilgiler paylaşılabilir:
 - Madeni paralar metallerden, kağıt paralar ise pamuktan üretiliyor.
 - Banknotların ve madeni paraların bir yüzünde Atatürk var. Banknotların arka yüzünde ise ülkemizin tarihinde önemli yeri olan kişilerin resimleri var.
 - 6 çeşit madeni, 6 çeşit kağıt paramız var (1, 5, 10, 25, 50 kuruş ve 1 TL madeni paralarımızdır. Kağıt paralarımız ise 5, 10, 20, 50, 100 ve 200 TL'dir.)
 - Her bir banknot farklı boyutta ve farklı renklerde. Banknotların değeri büyüdükçe boyutları da büyüyor.
 - Her bir madeni ve kağıt paranın şekli/tasarımı birbirinden farklıdır. Örneğin 5₺ mor, 10₺ ise kırmızıdır gibi. Ayrıca boyutları da farklıdır, 5 kuruş çok küçüktür, onun yanında 1₺ ise daha büyüktür.

Türk Lirası Banknotlar ve Madeni Paralar

En büyük kâğıt para olan 200 liralık banknotun arkasında halk ozanı Yunus Emre'nin portresi yer alır.

100 liralık banknotun arkasında bestekâr ve müzisyen İtî (Buhurizade Mustafa Erendî)'nin portresi vardır.

50 liralık kâğıt para, kadın portresi bulunan tek banknotumuzdur. İlk kadın romancılarımızdan Fatma Aliye'nin portresi bu banknotta yer alır.

20 liralık banknotun arkasında Türk mimarisine yön veren Mimar Kemalettin'in portresi bulunur.

10 liralık banknotun arka yüzü matematikçi Cahit Arf'ın portresini taşır.

En küçük kâğıt para olan 5 liralık banknotta bilim tarihî profesörü Aydın Sayılı'nın portresi vardır.

Banknotlarımız ve Merkez Bankası

- ▶ ‘Kağıt paraları Merkez Bankası basar ve dağıtır. İleride banknotlarımızın sol üst köşesinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası yazdığını okuyabileceksiniz. ’ denir.
- ▶ ‘Kâğıt paralar, kullanılırken elden ele geçtiği için çabuk yıpranır. Paralar eskidikçe de onları, sahtelerinden ayırmak zorlaşır. Bu nedenle, Merkez Bankası eskimiş ve yıpranmış paraları toplayarak bunların yerine yeni paraların kullanılmasını sağlar.’
- ▶ ‘Eskiyen paraların ülkemize bir maliyeti olduğunu unutmamalıyız. Bu paraları basmak için harcanan para hepimizin cebinden çıkıyor. Bu sebeple, kâğıt paraları buruşturmamaya, yırtmamaya dikkat etmeli ve taşırken cüzdandan kullanmaya özen göstermeliyiz.’

Banknotlarımızın Güvenlik Özellikleri

- ▶ Bazen, bazı kötü niyetli insanların yapmamaları gerektiği halde para basmak istediğinden bahsedilebilir. 'Merkez Bankası kötü niyetli insanların ürettiği sahte paraları gerçeklerinden ayırt edebilmemiz için paralara bazı *özellikler* ekler.' denir.
- ▶ Burada bir para çıkartılarak güvenlik özellikleri (yanda) gösterilir. 'Eve gittiğinizde büyüklerinizle birlikte kağıt paraları inceleyebilir ve sihirli özellikleri bulabilirsiniz' denir.

5

Kabartma Baskı
Banknotun ön yüzünde farklı yerlerde bulunur ve dokunulduğunda hissedilir.

Gizli Görüntü

Banknota yatay konumda ve göz hizasında bakıldığında, Atatürk portresinin sağ alt köşesindeki yedigen şeklin içinde kupür değeri görülür.

Holografik Şerit Folyo

Banknot tasarımıyla uyumlu çeşitli motiflerden oluşur. Banknota farklı açılardan bakıldığında bu motifler renkli ve parlak yansımalar verir. Dikdörtgen şekil içindeki "TL" harfleri kupür değerine dönüşür.

Emniyet Şeridi

Kâğıda gömülü olarak yer alır. Üzerinde kupür değeri ile "TL" harfleri bulunur. Banknot ışığa tutulduğunda her iki yüzden de kesintisiz bir hat şeklinde görülür.

Renk Değiştiren Şerit

Banknota farklı açılardan bakıldığında altın sarısına dönüşür. Üzerinde kupür değeri ve "TL" harfleri bulunur.

Filligran

Banknotların ön yüzünde bulunan Atatürk portresinin küçüğü ile kupür değerini gösteren rakamdan oluşur. Banknot ışığa tutulduğunda her iki yüzden de görülür.

Hayalimizdeki Parayı Çizelim

Etkinlik

'Peki paraları yapan kişi siz olsaydınız, paranın üzerinde neyin veya kimin resmi olmasını isterdiniz?' şeklinde bir soru yöneltilir. Çocuklardan birkaçının yanıtı alınır. Bunun üzerine, "O zaman hadi her biriniz hayalinizdeki parayı çizin" deyip boş banknot dağıtılır.